

November 2022

Beste ouder

Dit is een document met informatie voor en door ouders met allerlei tips waar je informatie kunt vinden om je kind met (vermoeden van) dyslexie te kunnen helpen.

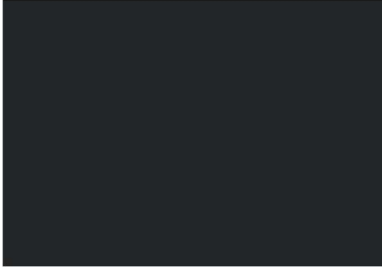
De gedachte bij het maken van dit document is om onze kennis te verzamelen, zodat we die weer kunnen delen met ouders die hun kind graag willen helpen en begrijpen.

Als je aanvullingen hebt op dit document kun je dit doorgeven aan Willeke Schuurman(ouder) of aan Marchien Bakker (intern begeleider).

NB: er is een speciaal lettertype voor dyslexie, maar die is helaas (nog) niet beschikbaar in word. Dit document is in lettertype Arial 12, niet voor niets gekozen. Zie aan het einde van dit document informatie over dyslexievriendelijke teksten.

Dit is waar iemand met dyslexie mee te maken krijgt bij het lezen.

- Als je zelf niet dyslectisch bent is het moeilijk voor te stellen wat dat eigenlijk is. Via deze website kun je zelf ervaren wat dyslexie is:

<https://www.expertisecentrum-dyslexie.nl/simulatie/gratis-dyslexie>

- Soms kan lezen met een kleur liniaal het lezen makkelijker maken, je kunt hier al mee beginnen in groep 3. Welke kleur het fijnste voor je kind leest is uitzoeken.

Te bestellen bij bv. deze website:

<https://www.leerhulpmiddelen.com/c-1636301/lezen-in-kleur/>

- De HOI Foundation heeft als missie het beeld van dyslexie veranderen van stoornis naar een brein dat anders werkt en eigen voordelen en nadelen heeft. Moderne wetenschappelijke onderzoeken onderbouwen deze visie. Het is tijd dat dyslectische mensen vol zelfvertrouwen hun talenten gaan ontdekken en benutten, zonder schaamte of angst.

HOI – de hoofdletters H, O en I zijn de enige letters in het alfabet die je ongestraft kunt spiegelen en flippen – is opgezet door dyslectici voor dyslectici, en voor iedereen die met dyslexie te maken heeft. HOI zal, aan de hand van de moderne neurologische wetenschap, laten zien dat dyslexie zoveel meer is dan moeite hebben met lezen, schrijven en rekenen. Het dyslectische brein functioneert anders dan anders, met de bijkomende beperkingen én mogelijkheden. HOI deelt kennis en ervaringen op dat gebied, maar wil vooral ook dat kinderen weer met plezier leren en succes ervaren. HOI kunnen dyslectische kinderen hun talenten laten ontdekken, ze zo zelfvertrouwen geven en ze weer laten geloven dat ze meer zijn dan hun 'probleem'.

<https://hoi-foundation.nl/>

- **Boek: DYSLEXIE ALS KANS**

Dit baanbrekende boek is geschreven door twee neurowetenschappers die jarenlang onderzoek hebben gedaan naar dyslexie. Ze laten zien hoe dyslecten cognitieve eigenschappen hebben die juist vele kansen kunnen bieden. Hoe de hersenen simpelweg anders zijn gestructureerd waardoor ze niet alleen het geschreven woord anders waarnemen, maar ook een heel ander ruimtelijk inzicht hebben, bijzondere verbanden kunnen leggen die anderen missen, de wereld in verhalen kunnen begrijpen én supercreatief zijn. De auteurs beschrijven tevens welke beroepen passen bij dyslecten en hoe je duidelijk krijgt wat precies je sterke punten zijn.

Te koop bij bv. bol.com, maar ook via de website <https://hoi-foundation.nl/> dan steun je ook een fijne organisatie en er is ook een AUDIOBOEK te koop!

- Visuele leermiddelen die helpen bij het leren klokkijken, rekenen en het automatiseren van de tafels. Je kunt als ouder zonder voorkennis direct aan de slag gaan. Inclusief handleidingen, praktische stappenplannen en beeldmateriaal.

<https://www.beelddenkwinkel.nl/>

- **Ontdek Passend Lezen**, dé bibliotheek voor mensen met een leesbeperking. Met de grootste collectie boeken, kranten en tijdschriften in een leesvorm naar keuze.

Je kunt hiervan lid worden met een dyslexie verklaring, maar je hoeft dit niet te overhandigen dus je kunt ook aanvinken dat je kind dit heeft en dan wel gebruik maken van hun aanbod. Bv. de jumbo boeken (groot lettertype). Voorbeelden daarvan zijn ook aanwezig op school.

<https://www.passendlezen.nl/>

- Boeken met speciale dyslexie uitgave (ook voor volwassenen).

<https://dyslexion.nl/>

- Hoe krijg je kinderen die niet van lezen houden met hun neus in de boeken? Door lezen leuk te maken! Met Yoleo verdien je leespunten die je kunt gebruiken om je virtuele kamer in te richten. Lezen met Yoleo is ook makkelijk. Doordat de tekst wordt getoond en voorgelezen. Een soort karaoke dus. Duizenden kinderen maken al met veel plezier gebruik van Yoleo.
<https://yoleo.nl>
- Alles over leesproblemen en dyslexie in onderwijs en zorg.
<https://dyslexiecentraal.nl/>
- Week van dyslexie, jaarlijks de eerste week van oktober:
De Week van Dyslexie creëert meer bewustwording over het brede beeld van dyslexie, zodat het niet meer wordt gezien als 'stoornis' maar als een brein dat informatie anders verwerkt, met uitdagingen én kwaliteiten.
Hierdoor bewegen we van schaamte naar trots. Het is een week vol enthousiasme, inspiratie en positiviteit waar je als dyslect gaat ontdekken waartoe je in staat bent vanwege, niet ondanks je andere manier van denken. Ook als (niet-dyslectische) leerkracht, ouder, familielid en werkgever geeft de Week van Dyslexie je meer inzicht over de kansen van dyslexie en ontvang je praktische handvatten die verder gaan dan protocollen en voorleessoftware.
<https://weekvandyslexie.nl/>
- Taal en dyslexie? Onlosmakelijk met elkaar verbonden!
U vindt hier gratis onderwijstips en columns op het gebied van taal en dyslexie. Daarnaast kunt u praktische taal-en dyslexiegerichte producten en workshops bekijken en bestellen.
<https://www.dyslexie-express.nl/>
- Weetje: van het kinderboekenweekgeschenk is ook altijd een dyslexie uitgave. Vraag ernaar in de boekhandel.
- Voorlees apps: Storytel en LEX (van stichting dedicon)
- <https://scientias.nl/dyslexie-een-probleem-we-hebben-dyslectische-mensen-juist-hard-nodig-voor-ons-voortbestaan/>
- Tips voor de middelbare school:
 - In deze kennisbank vinden onderwijsprofessionals, ouders en leerlingen alle informatie over aangepaste schoolboeken. Deze zijn in veel gevallen een perfecte uitkomst wanneer leerlingen blind of slechtziend zijn of dyslexie hebben. Alle artikelen zijn geschreven door de onafhankelijke onderwijsspecialisten van Stichting Dedicon.
<https://goedekennis.dedicon.nl/>
 - Om te oefenen met andere talen. Lijkt op bloon (dat is betaald).
<https://quizlet.com/nl>
- Forum op facebook waar veel tips en kennis gedeeld wordt: dyslexie ouders

Een dyslexievriendelijke tekst deel 1

Deze tekst is geschreven in Arial 11. Dit is een lettertype dat vaak wordt gebruikt. Er wordt vaak gezegd dat dit lettertype iets te klein zou zijn voor leerlingen met dyslexie. Daarom worden de eindexamens sinds 2013 standaard gedrukt in Arial 12.

Deze tekst is geschreven in Arial 12. Het lettertype en de grootte die sinds 2013 standaard gebruikt wordt voor de eindexamens voor alle leerlingen. Het is daarom aan te bevelen om ook de schooltoetsen en schoolexamens in dit lettertype uit te voeren. Zo wennen leerlingen en docenten aan het lettertype. Leerlingen met dyslexie vinden deze lettergrootte over het algemeen prettig.

Een lettergrootte van 14 of 16 heeft soms ook voorkeur.

Leerlingen met dyslexie geven vaak aan een voorkeur te hebben voor een iets grotere regelafstand. Een regelafstand van 1 is vaak standaard. Een regelafstand van 1.2 en groter is aan te bevelen. In dit stukje tekst wordt Arial 12 met regelafstand 1.5 gebruikt. En meteen is er een duidelijke afstand tussen de regels waar te nemen.

Zwarte letters op een witte achtergrond zorgen voor een erg groot contrast. Leerlingen met dyslexie geven daarbij al snel aan dat letters dansen of regels golven. Dit is te voorkomen door bijvoorbeeld een crèmekleurige achtergrond te gebruiken en/of blauwe letters. Gekleurde leesvensters geven wat achtergrond betreft hetzelfde effect. Leerlingen met dyslexie kunnen wit papier hiermee de achtergrondkleur van hun voorkeur geven, zonder dat de school veel aanpassingen hoeft te doen. Gekleurde leesvensters mogen bij het eindexamen gebruikt worden.

Times New Roman is een lettertype dat erg veel wordt gebruikt in bijvoorbeeld kranten en boeken. Leerlingen met dyslexie hebben voorkeur voor een schreefloos lettertype zoals Arial of Calibri, omdat de letters van deze lettertypen niet zo gemakkelijk te verwarren zijn. Zoals u ziet helpt een regelafstand van 1.5 al enigszins mee aan de leesbaarheid.

Een dyslexievriendelijke tekst deel 2

Naast lettertype Arial, lettergrootte 12 en eventueel een gekleurde achtergrond en/of gekleurde letters, zijn er nog meer mogelijkheden om een tekst dyslexievriendelijk te maken.

Zo vinden leerlingen met dyslexie het bijvoorbeeld prettig dat de tekst zo rustig mogelijk wordt vormgegeven, bijvoorbeeld door een duidelijke witscheiding tussen paragrafen.

Veel leerlingen met dyslexie besteden erg veel tijd aan de technische verklanking van een tekst. Dit gaat ten koste van het begrip. Een duidelijke scheiding tussen alinea's kan een bijdrage aan het tekstbegrip leveren.

Het gebruik van illustraties is wel aan te raden, omdat illustraties vaak voorspellen waar de tekst over gaat, en dit is een leesstrategie die leerlingen met dyslexie vaak gebruiken om een tekst goed te begrijpen. Plaats illustraties zoveel mogelijk naast de tekst of geef ze er apart bij. Maak wel zo weinig mogelijk gebruik van kolommen met geschreven tekst, in ieder geval nooit meer dan twee!

In schoolboeken of zelf geprinte teksten gebruiken we instellingen om te laten zien dat een stuk van de tekst belangrijk is.

We gebruiken bijvoorbeeld schuin schrift om iets te benadrukken.

Een andere mogelijkheid is om een belangrijk tekstdeel te onderlijnen.

OF WE SCHRIJVEN EEN BELANGRIJK TEKSTSTUK HELEMAAL IN HOOFDLETTERS.

Voor leerlingen met dyslexie draagt dit niet bij aan de leesbaarheid van de letters en woorden! Maar wat is dan aan te raden?

Leerlingen met **dyslexie** geven aan dat ze het liefst **belangrijke delen** in de tekst **dik gedrukt of gearceerd** zien staan. Uit onderzoek blijkt dat dit ook nog eens bedraagt aan het **goed begrijpen** van een tekst!

Een dyslexievriendelijke tekst deel 3

Er zijn mogelijkheden om de plaats van een tekst op de pagina in te stellen. Je kunt er bijvoorbeeld voor kiezen om de tekst gecentreerd op de pagina weer te geven. Voor leerlingen met dyslexie maakt dit de tekst minder goed leesbaar, omdat een inspringing geen effect heeft. Dit geldt alleen als de tekst uit meerdere regels bestaat. Om dezelfde reden is het niet handig om de tekst rechts uit te lijnen. Hierdoor wordt het erg onduidelijk waar een nieuwe regel begint. Ook dit geldt alleen als een tekst uit meerdere regels bestaat.

Over het algemeen wordt het links uitlijnen van een tekst als goed leesbaar beschouwd door leerlingen met dyslexie.

Een tab maakt duidelijk wanneer een nieuwe paragraaf begint en zoals u kunt zien is het mogelijk om de titel links uit te lijnen.

Uitvullen van de tekst wordt afgeraden, omdat er dan verschillende onvoorspelbare ruimtes tussen de woorden ontstaan, die verwarrend kunnen werken.

Er zijn diverse vormgevers die een lettertype ontwikkeld hebben dat de leesbaarheid van een tekst voor leerlingen met dyslexie optimaal zou kunnen maken. Laat de leerling uitproberen of zo'n lettertype iets uitmaakt.

Sans Serif fonts	Calibri Arial Tahoma Century Gothic
Cursive fonts	Comic Sans
Dyslexia-friendly fonts	Open Dyslexic Lexie Readable Dyslexie
Wide space fonts	Courier New Consolas Lucinda Console Letter Gothic

De meeste onderzoeken laten echter zien dat het schreefloze lettertype, ofwel het Sans Serif font en het cursieve lettertype zoals Comic Sans, de voorkeur hebben. Mono space fonts hebben wat meer ruimte tussen de letters en ook dat kan de leesbaarheid helpen.

Regel 1 blijft altijd: Vraag het de leerling!

Nog veel meer interessante informatie vindt u tot slot op: www.goedtelezen.nl

Terry van de Beek www.dyadon.nl ©2016